

Medijsko praćenje ratifikacije Istanbulske konvencije

Trglačnik, Vlatka

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:549988>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 124/NOV/2018

**Medijsko praćenje ratifikacije
Istanbulske konvencije**

Vlatka Trglačnik, 1083/336

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za novinarstvo		
PRISTUPNIK	Vlatka Trglačnik	MATIČNI BROJ	1083/336
DATUM	17. 9. 2018.	KOLEGIJ	Novinarska radionica 2
NASLOV RADA	Medijsko praćenje ratifikacije Istanbulske konvencije		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Media coverage of ratification of the Istanbul Convention		

MENTOR	dr. sc. Lidija Dujić	ZVANJE	docentica
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Iva Rosanda Žigo		
	2. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić		
	3. doc. dr. sc. Lidija Dujić		
	4. doc. dr. sc. Željko Krušelj		
	5. _____		

Zadatak završnog rada

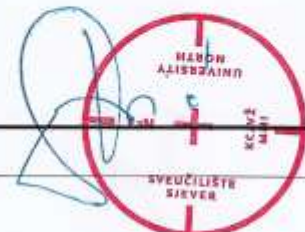
BROJ	124_NOV_2018

OPIS

Završni rad bavi se temom medijskog praćenja ratifikacije Istanbulske konvencije. Istraživanje je provedeno komparativnom analizom medijskih objava dvaju hrvatskih portala suprotnih političkih i ideoloških predznaka (Index.hr i Narod.hr.) zbog čega je i razdoblje praćenja bilo prilagođeno razdobljima objava. Izabrani medijski sadržaji uspoređuju se na temelju dva kriterija: (ne) poštivanje standarda profesionalnog novinarstva i obilježja (prednosti) online medija.

- U radu je potrebno:
1. Uvodno izložiti pravne i rodne aspekte Istanbulske konvencije.
 2. Utvrditi standarde profesionalnog novinarstva.
 3. Definirati obilježja (prednosti) online medija.
 4. Usporediti izabrane portale prema postavljenim kriterijima.
 5. Izvesti zaključke na temelju provedenog istraživanja.

ZADATAK URUČEN	21. 9. 2018.	POTPIS MENTORA	

**Sveučilište
Sjever**

Odjel za novinarstvo

Završni rad br. 124/NOV/2018

**Medijsko praćenje ratifikacije
Istanbulske konvencije**

Studentica

Vlatka Trglačnik, 1083/336

Mentorica

Lidija Dujić, doc. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2018. godine

Predgovor

Prava žena i njihov status u obitelji nisu oduvijek bili jednaki s pravima koje su u obitelji i zajednici imali muškarci. Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji nisu bili sankcionirani onako kako se to danas radi, njihova su prava i ovlasti bile male – usudujem se reći da ih nisu ni imale. Žene su pravo glasa u Republici Hrvatskoj dobile 1945. godine u doba tadašnje Jugoslavije dok su 1990. godine Ustavom Republike Hrvatske propisana jednaka prava za muškarce i žene, dakle – ravnopravnost spolova i zabrana diskriminacije.

Iako u nekim državama svijeta žene i dalje nemaju pravo glasa ili imaju tek djelomično pravo glasa, Republika Hrvatska je svojom zakonskom regulativom i propisima osigurala ženama pravo glasa. I Europska je unija definirala određene propise koje države članice moraju unijeti u svoje zakone, a jedan od tih propisa jest i Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji poznatija kao Istanbulska konvencija. Premda neki od zakona koje je Europska unija propisala, još uvijek nisu uvršteni u zakone Republike Hrvatske, Hrvatska i sama ima širok opseg zakona i regulative koji govore upravo o slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To je Ustav kao najviši zakon svake države kojim su obuhvaćeni svi vidovi društva, zatim Zakon o kaznenom postupku, Kazneni zakon, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, Obiteljski zakon i dr. Ni jedan od tih zakona nije sporan niti su njihovi članci dobili veću medijsku pozornost kao što se to dogodilo s Istanbulsom konvencijom, iako se bave sličnim temama.

Medijsko praćenje izmjena, dopuna, ratifikacije i ostalih procesa koje zakon mora proći da bi bio prihvaćen, na primjeru Istanbulske konvencije pokazalo je kako mediji koriste različite metode kojima dolaze do informacija kao i različite strategije kojima te informacije prenose javnosti. Svakodnevno smo svjedoci da mnogi mediji ne poštuju prava žrtava nasilja ili pak iznose u javnost neprovjerene i netočne informacije samo kako bi im čitanost porasla. Time ne krše samo nacionalne i međunarodne propise, već krše i etička pravila u obavljanju profesionalne djelatnosti koja im propisuje Kodeks časti Hrvatskog novinarskog društva.

U svom radu novinari trebaju poštivati etička načela, zakone koje propisuje država kao i profesionalne standarde izvještavanja koje im nalaže struka. No, pojavom novih medija, od kojih je najvažniji i najpopularniji internet koji pruža neograničene mogućnosti svakom novinaru i medijskom djelatniku, suočeni smo s valom sadržaja u kojima se ti standardi ne poštuju. Objavljuju se neprovjerene i netočne informacije, tekstovi nisu potpisani imenom i prezimenom, sve češće ni inicijalima autora, zagovaraju samo jednu stranu priče, izostavljaju činjenice itd. Razlozi za to, između ostalog, nalaze se u deprofesionalizaciji struke – vlasnicima i(li)

urednicima koji forsiraju što bržu objavu članaka, bez provjere i bez lekture, zbog čega je u *online* medijima sve više autora koji nisu profesionalni novinari.

Sažetak

Medijsko izvještavanje mora poštivati prava i zakone države u kojoj djeluje, jednako kao i standarde profesionalnog novinarstva – uvažavajući pritom i obilježja samih medija. Unatoč tome što živimo u svijetu u kojem je brzina od presudne važnosti, i kod *online* medija kvaliteta rada, iskustvo i požrtvornost novinara ostaju prepoznatljivi i cijenjeni.

Jedna od vrlo zanimljivih i kontroverznih tema prisutnih u proteklih godinu dana u hrvatskim *online* medijima jest tema ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji – u daljnjem tekstu Istanbulske konvencije. Ovaj završni rad komparativnom analizom medijskih sadržaja dvaju portala, suprotnih orijentacija i stajališta, uspoređuje tekstove posvećene Istanbulske konvenciji. Riječ je o portalima *Narod.hr* (konzervativne, desne orijentacije) i *Index.hr* (liberalne, lijeve orijentacije). Prilozi se analiziraju prema dva kriterija: (ne)poštivanje standarda profesionalnog izvještavanja i obilježja *online* medija. Analizirano je 10 objavljenih članaka na portalu *Narod.hr* u razdoblju od prosinca 2016. godine do lipnja 2018. godine i 10 članaka objavljenih na portalu *Index.hr*. u razdoblju od veljače do srpnja 2018. godine, a u kojima se izvještava o Istanbulske konvenciji, njezinim manama i prednostima te mogućim posljedicama nakon ratifikacije. Rezultati istraživanja pokazuju nepoštivanje standarda profesionalnog novinarstva na portalu *Narod.hr* u mnogo većoj mjeri no što je to slučaj na portalu *Index.hr*, koji se ujedno više koristi prednostima *online* medija, dok se na oba portala jasno uočavaju stajališta koja zastupaju.

Ključne riječi: Istanbulska konvencija, *Index.hr*, *Narod.hr*, obilježja *online* medija, standardi profesionalnog novinarstva

Popis korištenih kratica

IK	Istanbulska konvencija
EU	Europska unija
RH	Republika Hrvatska
ZM	Zakon o medijima
KZ	Kazneni zakon

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Pravni aspekti zaštite žena od nasilja.....	2
2.1.	Istanbulska konvencija	2
2.2.	Propisi Republike Hrvatske	4
3.	Medijsko praćenje ratifikacije Istanbulske konvencije.....	6
3.1.	Standardi profesionalnog novinarstva.....	6
3.2.	<i>Online</i> novinarstvo	7
3.3.	Analiza medijskog izvještavanja o Istanbulskoj konvenciji.....	8
3.3.1.	<i>Index.hr</i>	8
3.3.2.	<i>Narod.hr</i>	1314
4.	Zaključak.....	187
5.	Literatura.....	208
6.	Popis slika.....	19

1. Uvod

Istanbulska konvencija jedan je od najčešće spominjanih dokumenata koji su se pripremali za ratifikaciju u Hrvatskom saboru ove, ali i prošle godine, medijski izuzetno praćena i zanimljiva.

Ishodišna je teza ovoga završnog rada da – bez obzira na (političku/ideološku) orijentaciju medijske kuće kojoj portal pripada ili stajališta koja novinari zastupaju – i jedne i druge obvezuju standardi profesionalnog novinarstva koje treba poštivati naprosto zato jer javnost ima pravo na objektivnu i provjerenu/provjerljivu informaciju. Cilj završnog rada jest ukratko pokušati objasniti razlike između dvaju portala, koji ne zaziru od iznošenja vlastitih stajališta, te na temelju analize odabranih medijskih sadržaja odrediti u kojoj mjeri (ne)poštuju standarde profesionalnog novinarstva i koliko se koriste prednostima (obilježjima) *online* medija. Svrha završnog rada jest istražiti nacionalne i međunarodne pravne propise koji se bave temom nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kao i temom spola i roda te pokazati kako portali iznevjeravaju standarde profesionalnog novinarstva, ne koriste se prednostima koje im u stručnom smislu pružaju *online* mediji, odnosno – manipuliraju svojom publikom.

Završni rad podijeljen je u nekoliko cjelina. Prvi dio rada bavi se temom Istanbulske konvencije, odnosno događajima povezanim s njezinom ratifikacijom u Republici Hrvatskoj. Drugi dio rada ukazuje na *sporne* zakone i propise iz Istanbulske konvencije kako bismo pokazali da takvi i slični propisi postoje već od ranije u hrvatskom zakonodavstvu. U središnjem istraživačkom dijelu završnog rada analizira se ukupno 20 članaka s oba portala (*Narod.hr* i *Index.hr*) prema spomenutim kriterijima: (ne)poštivanje standarda profesionalnog izvještavanja i obilježja *online* medija. Razdoblje praćenja medijskih objava o ratifikaciji Istanbulske konvencije bilo je od prosinca 2016. godine do lipnja 2018. godine (*Narod.hr*) te od veljače do srpnja 2018. godine (*Index.hr*). Zaključno se iznose rezultati istraživanja koji pokazuju nepoštivanje standarda profesionalnog novinarstva na portalu *Narod.hr* u mnogo većoj mjeri no što je to slučaj na portalu *Index.hr*, koji se ujedno više koristi prednostima (obilježjima) *online* medija, dok se na oba portala jasno uočavaju stajališta koja zastupaju.

2. Pravni aspekti zaštite žena od nasilja

Hrvatska je kao članica brojnih međunarodnih organizacija postala i potpisnicom međunarodnih ugovora EU, Vijeća Europe, Ujedinjenih naroda, NATO saveza i dr. čije zakonske propise i akte mora usvojiti i unijeti u svoj zakonodavni sustav. To što u 21. stoljeću prava žena više nisu upitna kao nekada, ne znači da nasilje nad ženama i nasilje u obitelji i dalje nije prisutno. Istanbulska konvencija (u daljnjem tekstu IK) određuje specifične mjere prevencije nasilja nad ženama, zaštite žrtava i procesa protiv počinitelja, a usvojena je 2011. godine. Proces ratifikacije IK u RH započeo je 2017. godine i odmah postao *vrućom* temom u hrvatskoj javnosti.

2.1. Istanbulska konvencija

Članak 1. Istanbulske konvencije govori kako je svrha konvencije „zaštititi žene od svih oblika nasilja te spriječiti, progoniti i ukloniti nasilje nad ženama i nasilje u obitelji“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 1/2014. čl. 1., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>), a dotiče se i diskriminacije time što određuje da je svrha IK „pridonijeti suzbijanju svih oblika diskriminacije žena i promicati punu ravnopravnost žena i muškaraca, uključujući i osnaživanje žena“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 1/2014. čl. 1., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>). Svrha IK nije samo govoriti o nasilju već i „izraditi sveobuhvatni okvir, politike i mjere za zaštitu i pomoć svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, promicati međunarodnu suradnju radi suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i pružiti potporu i pomoć organizacijama i tijelima nadležnim za provedbu zakona učinkovitom suradnjom radi usvajanja sveobuhvatnog pristupa suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 1/2014. čl. 1., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>).

%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf). A kako se sve to ne bi moglo provesti bez nadzora, „Radi učinkovite provedbe njezinih odredaba od strane Stranaka ova Konvencija uspostavlja specifičan mehanizam nadzora“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 1/2014. čl. 1., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>).

Na zahtjev premijera Vlade RH Andreja Plenkovića, unatoč žestokim neslaganjima određenih skupina građana, IK ušla je u Hrvatski sabor i samim tim započeo je proces njezine ratifikacije. IK u Saboru su potvrdili 13. travnja 2018., a predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović isprave o ratifikaciji potpisala je 24. svibnja 2018. godine. Bez obzira na to što su neke od definicija koje se nalaze u IK pojedinim građanima i udrugama u RH sporne, ratifikacijska isprava Vijeću Europe položena je 13. lipnja 2018. „Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 4/2014. čl. 75., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>), što po svemu sudeći za RH znači 1. listopada 2018. godine.

Žestoka su neslaganja s IK i njezinom ratifikacijom iskazivali brojni građani, osobito oni koji su prihvaćali medijski eksponirane teze Udruge „U ime obitelji“ i građanske inicijative „Istina o Istanbulskoj“. Osudili su IK prije no što su je sami pročitali odnosno protumačili. Uglavnom su tvrdili da IK uvodi rodnu ideologiju jer definicija roda nije dovoljno jasno određena, što je postao glavni razlog zbog kojeg su se protivili procesu ratifikacije i željeli skupiti potpise kako bi građani sami mogli na referendumu odlučiti žele li prihvatiti ili otkazati IK. Sporna definicija roda koju navodi IK glasi kako rod „označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 7/2014. čl. 3. <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>). Iako ni jedna od 30 država koje su ratificirale IK, od ukupno 47 država članica Vijeća Europe, nisu imale sličnih problema, čini se da je RH i ovaj put iznimka.

Osim što IK govori o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, ona određuje i točno definira koje su posljedice nasilja i zakonske regulative. Jasno definira svaki aspekt nasilja i pokušava mu odrediti adekvatnu kaznu. „Termin rodno utemeljeno nasilje nad ženama” koristi se u čitavoj IK i odnosi se na nasilje koje je usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene. Razlikuje se od ostalih vrsta nasilja po tome što je žrtvin rod primaran motiv za djela nasilja (...). Drugim riječima, rodno utemeljeno nasilje odnosi se na svaku štetu počinjenu protiv žene, a koja je i uzrok i rezultat nejednakih odnosa moći na temelju razlika između žena i muškaraca koji vode do podređenog statusa žene i u privatnoj i u javnoj sferi. Ova vrsta nasilja duboko je ukorijenjena u društvenim i kulturnim strukturama, normama i vrijednostima koje vladaju društvom te se obično nastavlja zahvaljujući kulturi poricanja i šutnje” (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 37/2014., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>).

U članku 6. IK „također se spominje pojam roda pod terminom „rodno osjetljive politike”. Stranke će uključiti rodne perspektive u provedbu i procjenu učinka odredaba ove Konvencije te promicati učinkovitu provedbu politika ravnopravnosti žena i muškaraca te osnaživanje žena“ (Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, broj 8/2014. čl. 6. <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>). IK donosi brojne odredbe od kojih su neke skloništa, zakonske kazne, potpora i zaštita žrtava, financijske i druge vrste kazni, telefonske linije za pomoć, odnosno – definicije koje nisu dosadašnjim zakonima bile obuhvaćene, a koje bi u mnogočemu mogle doprinijeti razvoju boljeg društva u RH, spriječiti nasilje i zakonski doprinijeti smanjenju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

2.2. Propisi Republike Hrvatske

Pojam roda ne spominje se prvi put u IK. “Pojam rod prvi put uvodi u znanstveni diskurs američka antropologinja Gayle Rubin, 1975. godine, rabeći izraz *sex/gender system*.” (Rubin 1975: 157-210). U hrvatskom zakonodavstvu taj se pojam spominje u nekoliko zakona RH. Zakon o suzbijanju diskriminacije jedan je od njih, a pojam roda spominje se pod prekršajnim odredbama zakona: „Tko s ciljem prouzročenja straha drugome ili stvaranja neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja na temelju razlike u rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože,

spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu ili izražavanju i spolnoj orijentaciji povrijedi njegovo dostojanstvo, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna.“

(https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_85_2728.html) Rodni identitet spominje se i u Zakonu o državnim maticama u kojemu stoji: „utvrđivanje uvjeta i pretpostavki za promjenu spola i života u drugom rodnom identitetu, propisat će se posebnim propisom.“ (<https://www.zakon.hr/z/603/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-maticama>) I povodom referenduma o braku, provedenog 2013. godine u RH, u priopćenju Ustavnog suda o narodnom ustavotvornom referendumu o definiciji braka navodi se sljedeće: „u Republici Hrvatskoj spolni i rodni diverzitet zaštićeni su Ustavom. Zaštićena su i prava svih osoba, neovisno o spolu i rodu, na poštovanje i pravnu zaštitu njihova osobnog i obiteljskog života i njihova ljudskog dostojanstva (članak 35. Ustava). Te se pravne činjenice danas smatraju trajnom vrijednošću hrvatske ustavne države.“ (https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/SuS-1-2013_-_PRIOPCENJE%5B1%5D.pdf) Navedeni primjeri potvrđuju kako je pojam roda i prije IK bio prisutan u zakonskim okvirima RH.

Zanimljivo je da su problemi s pojmom roda što ih je potaknula IK, rezultirali i raspravama o značenju pojma „rod“ i njegovoj primjeni u hrvatskome standardnom jeziku. U jednoj od recentnih rasprava pojam „rod“ objašnjava se ovako: „potrebno je razlikovati rod kao gramatičku kategoriju i rod kao pojmovnu kategoriju. Rod kao gramatička kategorija koristi se u gramatici hrvatskog jezika za podjelu riječi na muški, ženski i srednji rod. Ovo značenje potrebno je strogo odijeliti od shvaćanja i tumačenja pojma rod kao pojmovne kategorije. Rod kao pojmovna kategorija nema univerzalno značenje jer se de facto koristi različito u različitim društvima i može imati dva pojmovno različita značenja. Prvo je ono koje mu se pridaje na temelju objektivnih kriterija temeljem kojih govorimo o rodu kao društvenoj kategoriji, odnosno društvenom konstrukt. Rod, u tom smislu, čini vanjska, društvena, javna percepcija koju drugi imaju o osobi određenog spola, o njegovim/njezinim ulogama u društvu. Pojmom rod, kao društvenoj kategoriji, označavaju se sva ona vanjska obilježja koja karakteriziraju čovjeka kao muškarca ili kao ženu. Riječ je o obilježjima koja obuhvaćaju sve ono što čovjek postaje (kulturno-sociološki elementi), a na što imaju utjecaj i o čemu stvaraju percepciju odgoj, društvo, kultura.“ (<https://hrcak.srce.hr/203946>)

3. Medijsko praćenje ratifikacije Istanbulske konvencije

U istraživačkom dijelu ovoga završnog rada analizira se medijsko praćenje ratifikacije IK, odnosno – način na koji hrvatski *online* mediji izvještavaju o usvajanju i provedbi novih zakona u RH. Komparativno se analiziraju medijski sadržaji najposjećenijeg hrvatskog nezavisnog *news* i *lifestyle* portala *Index.hr* (<https://zadnjepolje.com/2018/06/20/koji-su-portali-najcitaniji-u-hrvatskoj-ne-mozemo-znati-a-i-povjerenje-u-medije-nam-je-ispodprosjecno/>) te jednog od poznatijih nezavisnih portala *Narod.hr* u vlasništvu Željke Markić, liječnice, novinarkе, poduzetnice i aktivistice (https://hr.wikipedia.org/wiki/%C5%BDeljka_Marki%C4%87).

Kako je cilj istraživanja bio utvrditi kvalitetu novinarske i uredničke obrade članaka vezanih uz IK, u radu se analiziraju izvori informacija, prisutnost (pozitivna ili negativna) komentara čitatelja, autorstvo članaka i sl.

Osnovna jedinica analize bio je novinarski prilog – ukupno 20 priloga, po 10 na svakom analiziranom portalu. Analizirani su prilozi u različitom vremenskom razdoblju zbog različitog praćenja ove teme na dvjema medijskim platformama. *Narod.hr* praćen je od prosinca 2016. godine (kada je objavljen prvi tekst na temu IK) do lipnja 2018. godine dok je *Index.hr* praćen u razdoblju od veljače do srpnja 2018. godine.

3.1. Standardi profesionalnog novinarstva

Stjepan Malović u knjizi *Osnove novinarstva* jednostavno definira: „Suvremeno novinarstvo temelji se na sljedećim profesionalnim standardima: istinito, točno, pošteno, nepristrano i uravnoteženo izvještavanje.“ (Malović 2005: 18)

„Istinitost je temelj novinarstva. Nijedna druga kategorija ili definicija nije prihvaćena tako jednostrano i bezostatno kao istina. Vijest je ili istinita ili nije vijest. Trećeg nema. Novinarstvo, baš kao i sva komunikacija, temelji se na istini. Istinito informiranje temelj je pluralističkog, demokratskog odlučivanja.“ (Malović 2005: 13) Istinitost kao temelj novinarskog posla nije upitna, ona je nešto o čemu se ne raspravlja, najvažnija je i temelj je novinarskog priloga – posebno u današnje vrijeme kada novinarstvo tako lako upada u zamku senzacionalizma ili prenosi laži i poluistine javnosti. Sljedeći standard koji Malović navodi jest točno izvještavanje. O njemu najbolje govori znakovita rečenica koji je poznati američki novinar, Joseph Pulitzer navodio prečesto, a glasi: „Točnost, točnost, točnost.“ (Navedeno prema: Malović 2005: 31) Kršenje ovog standarda nije bezopasno, a može imati dugoročne i teže posljedice: „U

redakcijama se može sporiti o stilu, sadržaju, strukturi vijesti, ali o točnosti nema rasprave.“ (Malović 2005: 32) Standard poštenja jednako je važan i u neku ruku spojiv s prethodno navedenim standardom točnosti. „Poštenje je temelj vjerodostojnosti novinarova izvještaja. Ako čitatelj, slušatelj ili gledatelj uoči nepoštenje, on gubi povjerenje u novinara i medij koji je to objavio.“ (Malović 2005: 25) Poštenje je bitno u novinarstvu kao i u životu općenito jer kao što ne vjerujemo osobi koja iznosi činjenice koje nisu istinite, jednako tako ne vjerujemo ni medijima. Uravnoteženost i nepristranost još su dva standarda kojima Malović objašnjava bit novinarske profesije. „Definicija uravnoteženog izvještavanja nedvosmisleno zahtijeva od novinara prikazivanje svih strana u sukobu ili događaju o kojem pišu.“ (Malović 2005: 27) No, kako je brzina postala najvažnija u novinarskom zanimanju, sve je više onih koji svoje izvore ne provjeravaju ili u svom izvještavanju koriste samo jedan izvor. Iako stajalište novinara ne bi smjelo biti vidljivo u njihovim priložima, u posljednje vrijeme i to se događa pa se čini da ovaj Malovićev standard gubi značaj. Nepristranost dakle govori kako „u izvještavanju novinar ne pokazuje naklonost prema nekoj od strana upletenih u događaj o kojem izvještava“ (Watson i Hill 2000: 27), što zastupa i jedna od svjetski najpoznatijih medijskih kuća: „Predanost nepristranosti leži na srcu BBC-ju. To je najvažnija vrijednost i nijedan dio programa nije izuzet od poštovanja nepristranosti. Ona zahtijeva da proizvođač i program pokazuju otvorenost, poštenje i poštovanje istine.“ (Navedeno prema: Malović 2005: 27)

Medijska je stvarnost dakako dinamična i nerijetko se ne slaže sa standardima profesionalnog novinarstva koje Malović navodi.

3.2. Online novinarstvo

Mato Brautović u knjizi *Online novinarstvo* navodi sljedeća glavna obilježja novinarstva na internetu: „neposrednost, interaktivnost, multimedijalnost, nelinearnost, povezivanje poveznicama, arhiviranost“ (Brautović 2011: 45).

Neposrednost označava kako je najvažnije za novinara da svom čitatelju, odnosno konzumentu *online* medija, omogući da čitanjem sam uđe u srž događaja. Dakle, cilj je medija postati nevidljiv dok je čitatelj u središtu. Smatra se to dozom intimnosti između događaja, korisnika i medija. Brzina je jedna od glavnih prednosti *online* medija što znači da svaka vijest može biti objavljena u realnom vremenu u kojem se i desila. Također, i svaka se pogreška može odmah ispraviti. Svatko od korisnika *online* medija može ostavljati komentare ispod tekstova objavljenih na portalima čime se omogućuje interaktivnost s korisnicima. „Multimedijalnost pobuđuje više osjetila i rabi više kanala za pričanje priče“ tvrdi Brautović (2011: 47). Ona

omogućuje gledanje videa, čitanje teksta, komentiranje ili pak samo slušanje vijesti i to sve na samo jednom mediju. Nelinearnost označava tekst napisan u nekom određenom slijedu, stoga čitatelj sam odlučuje koji dio želi pročitati i odmah preuzima informacije bez potrebe za traženjem dijela teksta koji ga zanima. „Nelinearna priča sastoji se od slojeva teksta i audiovizualnih sadržaja koji su međusobno povezani poveznicama.“ (Brautović 2011: 49) Sve to omogućuje lakše i jednostavnije, a ujedno i brže praćenje teksta te pronalaženje informacija koje su za čitatelja korisne, i to redom koji čitatelju odgovara. Povezivanje poveznicama omogućuje lakše snalaženje na internetu i lakšu pretragu srodnih članaka, što uvelike pojednostavljuje mogućnost informiranja. Jednako tako, arhiviranost *online* medija pomaže da korisnici i u nekom dužem periodu nakon objavljivanja ponovno mogu otvoriti već pročitani tekst i koristiti ga unedogled. Mogućnost arhiviranja teksta, pohranjivanja i ponovnog prikazivanja na internetu pritom je doslovno neograničena.

3.3. Analiza medijskog izvještavanja o Istanbulskoj konvenciji

IK u RH postala je poznata 2016. godine kada je počela medijski plijeniti pažnju zbog političara koji su je vrlo različito komentirali i nisu se slagali u vezi s njezinom ratifikacijom. Nakon što se javnost upoznala s odredbama ove konvencije, nastale su brojne polemike oko samog teksta konvencije, osobito definicije roda i spola.

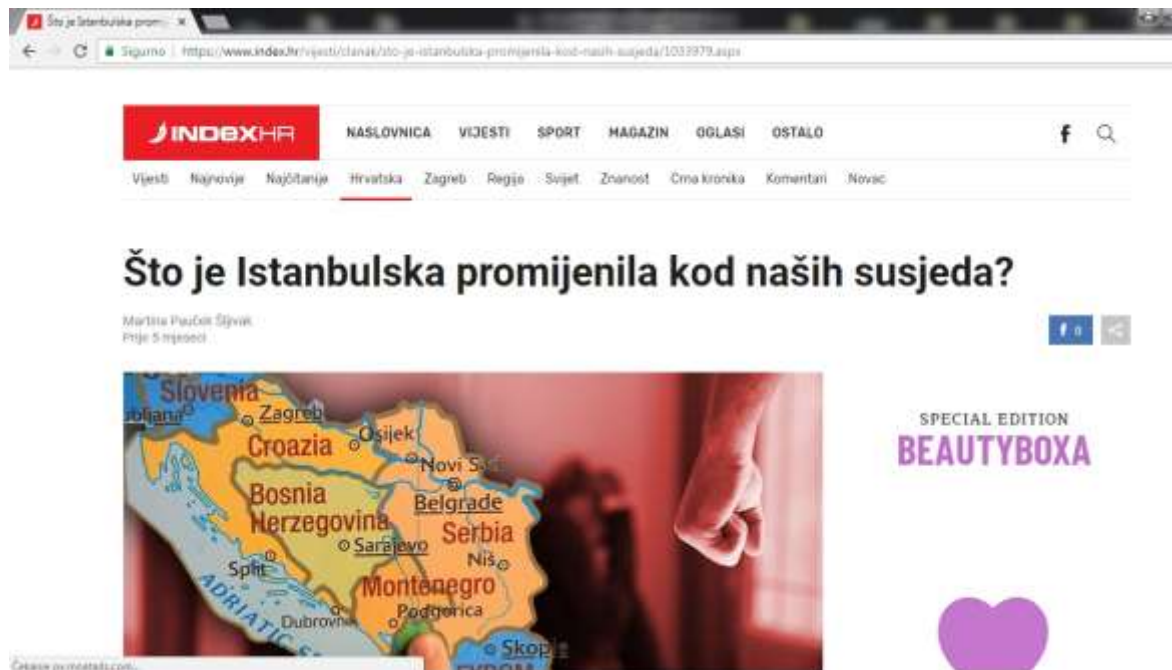
Temu IK pratili su svi hrvatski mediji, a najviše su medijske buke izazvale udruge koje se nisu slagale s ratifikacijom IK te su skupljale potpise kako bi onemogućili njezinu ratifikaciju. Trenutno traje proces provjere potpisa koji će biti završen ratifikacijom i stupanjem na snagu IK, 1. listopada 2018. godine.

3.3.1. *Index.hr*

Index.hr jedan je od najposjećenijih portala u RH koji svojim tekstovima često izaziva pažnju javnosti. To je jedan od najpoznatijih komercijalnih portala u RH, a pokrenut je 2002. godine. Temi IK posvećen je velik broj tekstova na ovom portalu. Za pojam „istanbulska konvencija“ tražilica na portalu pokazuje više od 450 tekstova (<https://www.index.hr/trazi.aspx?take=15&page=1&orderby=latest&upit=istanbulska+konvencija>). Prvi članak na ovu temu objavljen je 31. srpnja 2014. godine, a posljednji 28. lipnja 2018. godine.

Kao što je prethodno navedeno, istraživanje se temeljilo na dva kriterija: (ne)poštivanje standarda profesionalnog novinarstva u izvještavanju i obilježja (prednosti) *online* medija. Prvi standard profesionalnog novinarstva jest istinitost i ona je u većini slučajeva poštivana. Informacije koje prenosi *Index.hr* istinite su u svim promatranim člancima o IK. Svaka je informacija potkrijepljena nekim dokazom, citirana iz određenih propisa ili izjave nekog od političara, a u nekim slučajevima prenesene su informacije i iz same konvencije. U novinarskim priložima koji su slobodnije pisani (komentari i kolumne) u određenoj mjeri dolazi do nepoštivanja istinitosti, no u takvim je formama dopušteno iznošenje vlastitog mišljenja novinara pa ne možemo na temelju toga zaključiti kako portal ne poštuje ovaj standard profesionalnog novinarstva. Nakon svake izjave u tekstu navedeni su autori, a koriste se dodatno i videomaterijali (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/uskoro-vlada-prva-tocka-dnevnog-reda-istanbulska-konvencija/1033837.aspx>). U većini članaka u kojima tvrdnje možemo smatrati istinitima na temelju izjava sugovornika ili pozivanja na pouzdane izvore informacija, radi se u pravilu o više različitih izvora. Ipak, može se primijetiti da se većina informacija koje prenosi *Index.hr* temelji na izjavama političara koji podupiru ratifikaciju IK. Međutim, nije pronađeno kršenje standarda istinitosti u izvještavanju time da bi novinar ulazio u neke daljnje analize izjava ili nagađanje. Što se naslova tiče, oni su kratki, informativni i donose najvažnije podatke o temi koju obrađuju. „Vlada izglasala Istanbulsku konvenciju“, „Hrvatska Vijeću Europe potvrdila ratifikaciju Istanbulske“, „Što je Istanbulska promijenila kod naših susjeda“ (članci objavljeni 22.03., 13.06. i 23.03.2018.) neki su od naslova, jednostavnih i razumljivih svakom čitatelju.

Uravnoteženost i nepristranost kao standardi profesionalnog novinarstva nisu poštivani u svakom tekstu. U velikoj većini slučajeva priča se iznosi samo iz jednog aspekta – i to pozitivnog! Ukoliko promotrimo naslove, uviđamo da ovaj portal prenosi točne i istinite informacije o IK, no svoje izvore informacija pažljivo bira. Ako se radi o tekstu koji je protiv IK, vidi se kako se autor ne slaže s time, primjerice: „Markićkin rat s Plenkovićem (...). Što je tako loše u tome da dječaci nauče i plesati, a djevojčice vikati nije posve jasno“ (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/markicka-plenkovicu-poslala-uskrsni-dar-i-opet-ga-napala/1035783.aspx>). Također, promatrajući naslove možemo zaključiti kako su oni jednostavni, razumljivi svakom čitatelju, od običnog puka do visoko obrazovanih ljudi, jasni su, informativnog karaktera, ne nude previše informacija, ne sugeriraju mišljenje već samo prenose informacije što bi i trebao biti cilj takovih naslova (Slika 3.3.1.).

Slika 3.3.1.1. Primjer naslova na portalu Index.hr

Portal *Index.hr* pažljivim odabirom sugovornika čije će izjave prenijeti u svojim tekstovima kao i nekim manjim znakovima (rečenica poput gore navedene koja se nalazi unutar teksta) pokazuje kako se u potpunosti slaže s IK i zagovara njezinu ratifikaciju. Time se u određenoj mjeri krši standard uravnoteženosti i nepristranosti kod izvještavanja jer portal ne daje prostora da se prikažu obje strane, i dobre i loše, na jednak način i s jednakom količinom teksta. No, unatoč tome standard uravnoteženosti nije u potpunosti zanemaren jer se u tekstovima citiraju i parafraziraju (bez osude) izjave i priopćenja protivnika ratifikacije IK: „Pa neka na referendumu hrvatski narod pokaže želi li Hrvatsku kao suverenu zemlju koja je sama u stanju donositi zakone i provoditi ih, koja će isticati vrijednost braka i obitelji i poticati rađanje i zdrav razvoj djece i mladih, ili ćemo relativizirati te vrijednosti i ići u smjeru genderizma i transrodnosti, zbunjivati djecu i mlade, uvesti roditelja 1 i 2 umjesto mame i tate, te biti nečija igračka i ideološka kolonija zbog parcijalnih interesa određenih moćnika.“ (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/pocinje-skupljanje-potpisa-za-referendum-o-istanbulskoj-objavljeno-je-i-kako-ce-glasiti-pitanje/1037677.aspx>)

Fotografije kojima su opremljeni tekstovi, uvijek su pravilno i točno potpisane. Objašnjenja nisu potrebna za fotografije poput ovih (Slika 3.3.2.) zato što se na slici nalaze ili poznati političari ili neke od relevantnih osoba/događaja vezanih uz ratifikaciju IK.

Markićki smeta što dječaci plešu, a djevoj Poslala je ogorčeno pismo Plenkoviću

D.A.
31.3.2018.

Slika 3.3.1.2. Naslovna fotografija na portalu *Index.hr*: Ž. Markić i A. Plenković

Jednako tako na portalu *Index.hr* ne postoje dijelovi teksta prelomljeni fotografijom, osim u jednom slučaju kada je tekst prelomljen videom koji zapravo prenosi glavnu vijest. Portal *Index.hr* u pravilu koristi samo jednu fotografiju i to naslovnu (Slika 3.3.3.) u priložima posvećenim temi ratifikacije Istanbulske konvencije – za razliku od nekih drugih tema na portalu *Index.hr* koje su obilno opremljene fotogalerijama.

Foto: Jurica Galoić/ Pixsell

ISTINA o Istanbulskoj, građanska inicijativa koja se već mjesecima bori protiv ratifikacije Istanbulske konvencije u saboru, još prije nekoliko tjedana najavila je pokretanje referenduma. Sad su, kad je izvjesno da će sabor ratificirati ovu konvenciju, objavili kako kreću u skupljanje potpisa. Potpisi će se prikupljati od 13. do 27. svibnja.

Slika 3.3.1.3. Naslovna fotografija prikaza prosvjeda protiv IK

Od odabranih članaka na portalu *Index.hr* 4 su autorska članka njihovih novinara, a 6 je članaka s HINA-e pa samim time, zbog preuzimanja agencijskih članaka, postoji manja vjerojatnost za kršenje standarda koje novinarska profesija mora poštovati.

Portal *Index.hr* koristi se različitim prednostima *online* medija, primjerice nudi svojim čitateljima mogućnost klika na *hashtag* ispod teksta – najčešće su to „#istinaoistanbulskoj ili #istanbulskakonvencija“ (Slika 3.3.4.) nakon kojih se otvaraju svi tekstovi koji se nalaze na portalu, a sadrže te ključne riječi.

#istanbulska konvencija

#istinaoistanbulskoj

Pročitajte još

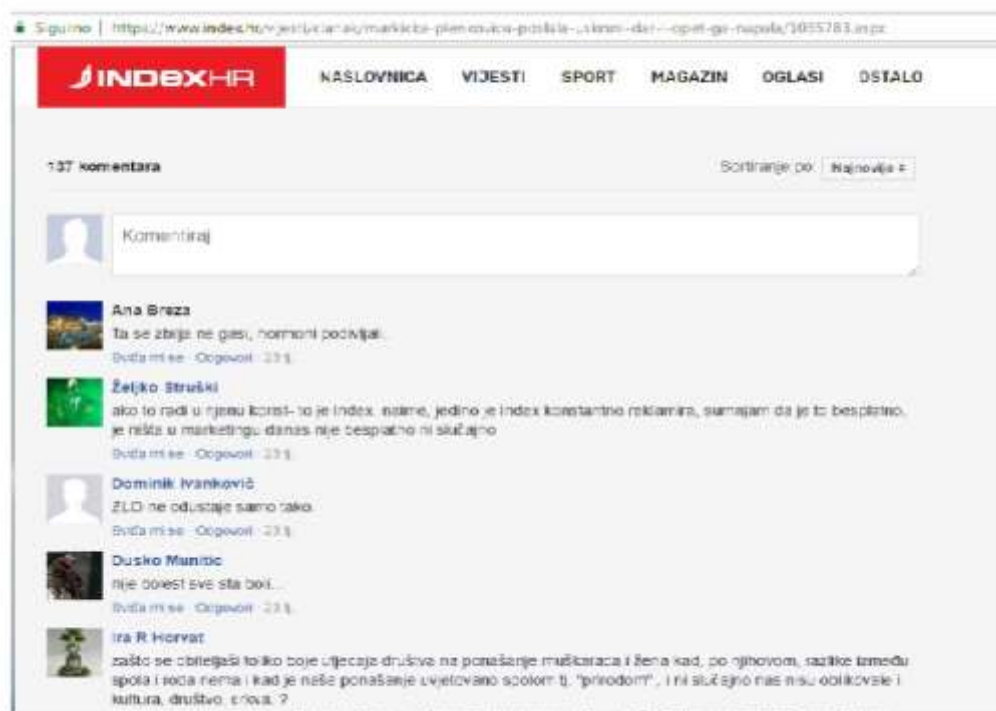
Slika 3.3.1.4. Hashtag ispod tekstova na portalu Index.hr

Povezivanje poveznicama kao još jedno od obilježja *online* medija ne dolazi do izražaja u tekstovima na portalu *Index.hr*. Osim ranije navedenih *hastaga* nema drugih poveznica na koje bi postojala mogućnost *klika* ni povezivanja tema na samom portalu ili nekim drugim sadržajima izvan portala.

Brautović navodi četiri glavne *online* novinarske forme: pisane forme, audio i video forme, fotogalerije i infografike (2011: 54). Multimedijски specijali su, kako tvrdi, kombinacija dviju ili više navedenih formi. No u tekstovima na portalu *Index.hr* pronalazimo samo jednu primjenu tog obilježja i to video, tekst i dokument u cijelosti umetnut u tekst (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/uskoro-vlada-prva-tocka-dnevnog-reda-istanbulska-konvencija/1033837.aspx>).

Svaki od članaka nudi mogućnost čitateljima da komentiraju tekst i iznesu svoje mišljenje o tome, što su čitatelji portala *Index.hr* prepoznali. Zato svaki od 10 analiziranih tekstova sadrži komentare čitatelja. Dva teksta imaju samo jedan komentar, jedan ima 7, tri imaju preko 10, jedan ima 29, jedan 63, jedan 91, a najviše komentara od ovih 10 članaka ima tekst „Markićki smeta što dječaci plešu , a djevojčice viču. Poslala je ogorčeno pismo Plenkoviću“ – ukupno 139 komentara (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/markicka-plenkovicu-poslala-uskrnsni-dar-i-opet-ga-napala/1035783.aspx>) (Slika 3.3.5.).

Svi su članci arhivirani, a upisom ključne riječi u tražilicu prikazuju se prema datumu objave.

Slika 3.3.1.5. Najkomentiraniji tekst o IK na portalu *Index.hr*.

3.3.2. Narod.hr

Portal *Narod.hr* u vlasništvu je dobro poznate hrvatske aktivistice Željke Markić, koja svojim izjavama, komentarima i konzervativnim stajalištima plijeni pažnju javnosti. Ovaj portal bavio se intenzivno temom IK, a zbog njezinoga osobnog angažmana upravo je i odabran za istraživanje medijskog praćenja ratifikacije IK.

Na portalu *Narod.hr* pronađeno je 245 tekstova koji su vezani uz IK. Prosuđujući tekstove prema standardima profesionalnog novinarstva, možemo reći kako je istinitost u velikoj većini teško dokazati. Naime, tekstovi su dijelom citirani ili doslovno prenose rečenice IK, koje potom povezuju s tekstom „pisanim iz glave“, bez navođenja bilo kakvih dokaza što ostavlja dojam da je u pitanju stav novinara, primjerice: „To se pokazuje posebno problematičnim jer Konvencija sadrži neke jako nejasne i štetne formulacije o kojima države članice Vijeća Europe gotovo da nisu mogle raspravljati te na njih ne mogu donijeti rezervacije.“ (<https://narod.hr/eu/istanbulska-konvencija-podvala-pod-krinkom-zastite-zena-usmjerena-protiv-svake-tradicije>) Također, u dva teksta (objavljena 17.06.2015. i 6.12.2016. godine) možemo pronaći potpuno jednake rečenice, odnosno cijele odlomke koji su kopirani, ali bez naznake da je to učinjeno. (Slika 3.3.2.1.)

Slika 3.3.2.1. Dva potpuno jednaka odlomka u dva različita teksta na portalu Narod.hr

Kasnije se u drugom tekstu navodi kako Hrvatska uvodi rodnu ideologiju, iako je zapravo riječ o dokumentu koji je protiv nasilja nad ženama i ne govori o uvođenju rodne ideologije, čime se dakle ponovno krši standard istinitosti. „HDZ-ov premijer Andrej Plenković otišao je

korak dalje i 25. 11. 2016. najavio da će Hrvatski sabor ratificirati Konvenciju, dakle uvesti rodnu ideologiju kao obvezujuću u hrvatski pravni poredak.“ (<https://narod.hr/hrvatska/istanbulska-konvencija-zastitu-zena-sverca-nametanje-rodne-ideologije>) Kako je Udruga „U ime obitelji“, koja je također povezana sa Željkom Markić, sudjelovala na brojnim skupovima i raspravama koje se tiču IK, zanimljivo je primijetiti kako je upravo autor članka Ivan Munjin u sljedećem članku spomenut kao osoba koja govori u ime Udruge protiv te iste konvencije na jednoj od rasprava te se njegov govor u cijelosti prenosi u sljedećem tekstu (<https://narod.hr/hrvatska/uio-javnoj-raspravi-istanbulska-konvencija-utemeljena-rodnoj-ideologiji>). Dakle, ista je osoba u isto vrijeme pisala članak koji se protivi ratifikaciji IK i sudjelovala na skupu te održala govor u ime Udruge – koji se kasnije prenosi u tekstu na istom portalu na kojem ta ista osoba i sama piše.

Izvjestavanje na portalu *Narod.hr* ne može se nazvati nepristranim zbog toga što se informacije prenose isključivo iz jednog aspekta – i to negativnog prema ratifikaciji IK. Iznose se i brojni citati iz Biblije te stavovi Crkve za koje se i bez nekoga dubljeg ulaženja u tekst zna kako se protive IK, kao u ovom primjeru: „Biskupi ocjenjuju kako se Istanbulskom konvencijom potihom na mala vrata uvodi rodna ideologija u naše društvo, napomenuo je dodavši kako konvencija na prikriven način, uvodi novo poimanje ljudske spolnosti koje zadire u sam ustroj osobe te da ta konvencija dovodi u pitanje pravo na vjersku slobodu.“ (<https://narod.hr/kultura/hbk-pozvao-javnu-raspravu-istanbulskoj-konvenciji-pitanje-zastite-posebno-ranjivih-skupina-ne-smije-bitipodlozno-ideologijama>)

Uravnoteženo izvještavanje u ovakvom je slučaju nemoguće. Jedan od odabranih tekstova bio je komentar ili kolumna novinarkine Anele Todorčić koja je postala poznata i po tekstu „Psi u krevetu“ (<https://narod.hr/hrvatska/anela-todoric-osim-istospolnih-zajednica-muskarac-zena-pas-krevetu-slike-koje-cesce-gledamo-nasim-televizorima>) u kojemu iznosi svoje stajalište i stajalište medijske kuće u kojoj radi o fotografijama koje ljudi stavljaju na društvene mreže sa svojim ljubimcima. Naime, govori kako se to protivi i obiteljskom i Božjem zakonu te da ljudi trebaju imati djecu, a ne pse u krevetu prema kojima se ponašaju kao prema vlastitoj djeci. Ona također iznosi svoje stajalište i o IK, ne navodeći ni jedan izvor, već samo koristeći citate iz Biblije kojima potkrjepljuje svoje mišljenje.

Čak i kada žele navesti ili citirati izvore, novinari portala *Narod.hr* izabiru osobe koje iznose isto stajalište o IK, čime ne doprinose nepristranosti. Primjerice: „Pročitala je spornu odredbu o rodu iz Konvencije i naglasila da joj nije jasno gdje se pronalazi problem, ako se jasno tvrdi da postoje dva spola – muški i ženski. Rekla je Zekanoviću da obmanjuje javnost krivim informacijama. Puh je istaknula i problem nasilja, kao i to da 40 posto mladih smatra da je opravdano nekoga udariti.“ Pritom se ne navodi izvor ni za jedan dio teksta

(<https://narod.hr/hrvatska/donosimo-cetiri-najnevjerojatnija-argumenta-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>).

Možemo zaključiti kako portal *Narod.hr* u svom izvještavanju često ne poštuje standarde profesionalnog novinarstva. Naslovi tekstova su informativni, polako uvlače čitatelja u temu, ujedno i sugeriraju ono što ne bi smjeli sugerirati – mišljenje svojim čitateljima! – kao što je to slučaj u tekstu: „Donosimo četiri najnevjerojatnija argumenta za ratifikaciju Istanbulske konvencije!“ (<https://narod.hr/hrvatska/donosimo-cetiri-najnevjerojatnija-argumenta-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>) Ovim se naslovom odmah da naslutiti kako ne zagovaraju ratifikaciju i kako se zapravo riječima poput „najnevjerojatnija“ izruguju onima koji zastupaju suprotno mišljenje (Slika 3.3.2.2.).

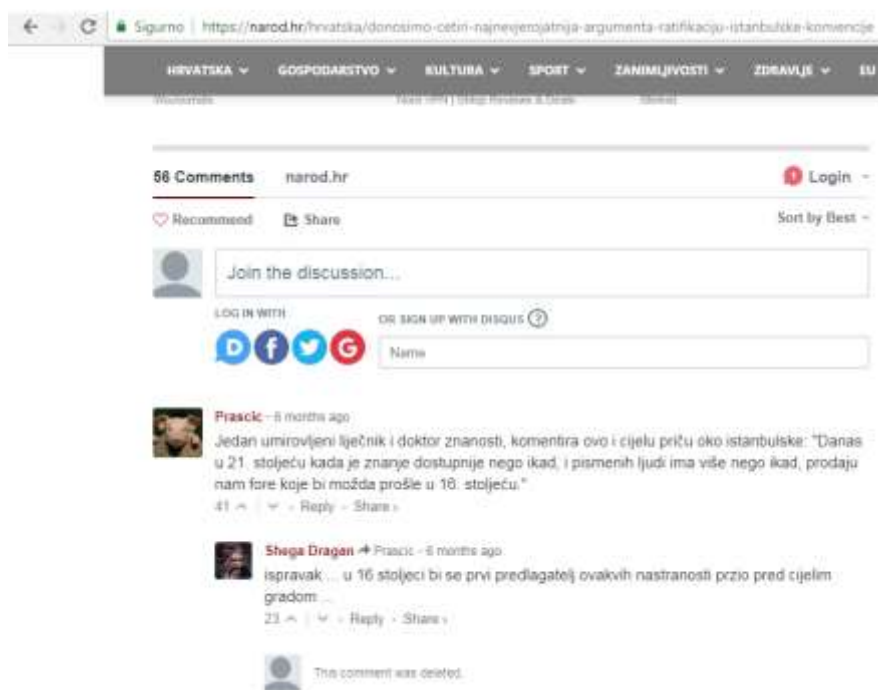
Slika 3.3.2.2. Naslov teksta protiv IK na portalu Narod.hr

Zanimljivo je primijetiti kako su svi naslovi u svakom od 10 analiziranih tekstova predugački – nema naslova od jedne ili dvije riječi, već svaki naslov izgleda poput veće rečenice, npr. „Aktivistice za ratifikaciju Istanbulske konvencije – koja se bori protiv svake naznake tradicije“, „Istanbulska konvencija – podvala pod krinkom zaštite žena usmjerena protiv svake tradicije“ (tekstovi objavljeni 6.12.2016. i prvi tekst objavljen 17.06.2015.).

Istraživanje je pokazalo kako su četiri teksta potpisana imenom portala, jedan je prenesen s HINA-e, jedan je potpisan samo inicijalima autora, a preostala četiri su potpisana imenima i prezimenima autora. Tekstovi na portalu *Narod.hr* često koriste i videopoveznice na druge

portale, no ovdje je to slučaj samo kod jednog teksta (<https://narod.hr/hrvatska/donosimo-cetiri-najnevjerojatnija-argumenta-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>). Portal također koristi poveznice u samom tekstu kojima nas vraća na zakone i određene članke koji se spominju, a svaka je poveznica označena drugačijom bojom od teksta pa ju je lako uočiti i kliknuti na nju (<https://narod.hr/hrvatska/aktivistice-za-ratifikaciju-istanbulske-konvencije-koja-se-bori-protiv-svake-naznake-tradicije>). Premda se čini da u većini članaka portal *Narod.hr* daje mogućnost svim stranama da iznesu svoje stajalište, jasno je zapravo da se iznose mišljenja koja zastupa i portal.

Čitateljima se nudi i mogućnost komentiranja tekstova, pa tako svih 10 analiziranih tekstova sadrži komentare čitatelja – 7 članaka ima manje od 10 komentara, dva članka imaju po 12 i jedan prednjači s 56 komentara čitatelja (Slika 3.3.2.3.).

Slika 3.3.2.3. Najkomentiraniji tekst o IK na portalu Narod.hr

Naslovne fotografije u tri su članka preuzete s interneta kao neka vrsta ilustracija, u pet tekstova naslovna je fotografija preuzeta s *faha*, a u dva preostala teksta potpisan je *narod.hr*. Ni jedna od fotografija nema navedene autore niti je adekvatno potpisana što članke na portalu *Narod.hr* čini manje profesionalnim.

4. Zaključak

Neosporna je činjenica kako mediji u današnje vrijeme mogu oblikovati i mišljenja i stajališta javnosti. Važno je naglasiti kako ono što mediji prezentiraju ne bi smjelo prelaziti granice profesionalnog novinarstva niti ulaziti u senzacionalizam jer bi to najviše štete nanijelo upravo novinarstvu i novinarskoj profesiji.

Analizom dvaju portala koji su pratili istu temu ratifikacije IK u RH, a za koje se na početku istraživanja smatralo kako su potpuno različiti po svojoj političkoj/ideološkoj orijentaciji i stajalištima koje redakcije promoviraju, došli smo do zanimljivih zaključaka. Naime, oba portala, i *Index.hr* i *Narod.hr*, u privatnom su vlasništvu – *Index.hr* je liberalniji dok *Narod.hr* zastupa konzervativnija stajališta. Tema ratifikacije IK, koja je bila intenzivno prisutna ne samo na ova dva portala već i na svim ostalim hrvatskim portalima, pokazala nam je kako je vrlo lako izgubiti iz vida kontekst ukoliko pratimo samo jedan portal i samo jedan smjer razmišljanja. Zapravo su oba portala zakazala što se profesionalnih standarda novinarstva tiče – *Index.hr* svojim isključivo liberalnim stajalištem i odabirom izvora ili sugovornika koji se slažu sa stajalištima koje zastupa redakcija, a *Narod.hr* konzervativnim shvaćanjima ili izborom svećenika kao najčešćih sugovornika koji svoje mišljenje smiju javno iznositi (ne kao predstavnici Crkve već kao privatne osobe) što ovdje nerijetko nije bio slučaj.

Portal *Index.hr* više koristi povezivanje *hastagovima* dok *Narod.hr* koristi poveznice, komentari su prisutni na oba portala premda ne u jednakoj mjeri – *Index.hr* uvelike prednjači. Podnaslovi i nadnaslovi ne koriste se ni u jednom tekstu niti na jednom portalu, Naslovi su na *Indexu* sažeti, jasni i nepristrani što nije slučaj s portalom *Narod.hr*. Većinu vijesti oba portala prenijeli su s HINE. Vijesti koje nisu prenesene i autorski tekstovi novinara s portala bolje su napisani te više poštuju standarde profesionalnog novinarstva, osobito na portalu *Index.hr* – iako se u njima gotovo uvijek može prepoznati i stav redakcije. Autorski tekstovi na portalu *Narod.hr* ostavljaju dojam da su pisani više iz biblijskog nego li iz profesionalnog aspekta.

Možemo zaključiti da je proces ratifikacije IK u RH portal *Index.hr* pratio profesionalnije, za razliku od portala *Narod.hr* koji je više bio usmjeren na to da umjesto informacija svojoj publici ponudi ideološka stajališta koja zastupaju.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, VLATKA TRGLAČNIK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom MEDIJSKO PRACENJE RATIFIKACIJE ISTANBULSKOG KONVENCIJE (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Vlatka Trglacnik

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, VLATKA TRGLAČNIK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasna/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom MEDIJSKO PRACENJE RATIFIKACIJE ISTANBULSKOG KONVENCIJE (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Vlatka Trglacnik

(vlastoručni potpis)

5. Literatura

Knjige:

- [1] Malović, S. 2005. *Osnove novinarstva*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
- [2] Brautović, M. 2011. *Online novinarstvo*. Školska knjiga. Zagreb.
- [3] Rubin, G. 1975. *The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex*, u:
Rayna Rapp Reiter, *Toward an Anthropology of Women*, Monthly Review Press, New York
- [4] Watson, J. i Hill, A. 2000. *Dictionary of Media and Communication Studies*, Arnold, London.
- [5] BBC 1996. *Producers's Guidelines*, BBC London.

Internetski izvori:

- [1] Rupčić, D. (2018). „Značenje pojma rod i njegova primjena u hrvatskom pravnom poretku“ *Crkva u svijetu*, 53(2), str. 169-194. (<https://hrcak.srce.hr/203946>) dostupno 14.08.2018.
- [2] Zakon o suzbijanju diskriminacije NN 85/2008, čl. 25. (https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_85_2728.html), dostupno 14.08.2018.
- [3] Zakon o državnim maticama 76/2013, čl. 9a (<https://www.zakon.hr/z/603/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-maticama>), dostupno 14.08.2018.
- [4] Priopćenje o narodnom ustavotvornom referendumu o definiciji braka 2013. (https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/SuS-12013PRIOPCENJE%5B1%5D.pdf) dostupno 14.08.2018.
- [5] <https://zadnjepolje.com/2018/06/20/koji-su-portali-najcitaniji-u-hrvatskoj-ne-mozemo-znati-a-i-povjerenje-u-medije-nam-je-ispodprosjecno/>, dostupno 27.08.2018.
- [6] https://hr.wikipedia.org/wiki/%C5%BDeljka_Marki%C4%87, dostupno 14.08.2018.
- [7] <https://www.index.hr/trazi.aspx?take=15&page=1&orderby=latest&upit=istanbulska+konvencija>, dostupno 20.08.2018.
- [8] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/uskoro-vlada-prva-tocka-dnevnog-reda-istanbulska-konvencija/1033837.aspx>, dostupno 20.08.2018.
- [9] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-vijecu-europe-potvrdila-ratifikaciju-istanbulske/2004369.aspx>, dostupno 20.08.2018.
- [10] <https://narod.hr/eu/istanbulska-konvencija-podvala-pod-krinkom-zastite-zena-usmjerena-protiv-svake-tradicije>, dostupno 21.08.2018.

- [11] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-je-istanbulska-promijenila-kod-nasih-susjeda/1033979.aspx>, dostupno 20.08.2018.
- [12] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/markicka-plenkovicu-poslala-uskrnsni-dar-i-opet-ga-napala/1035783.aspx>, dostupno 20.08.2018.
- [13] <https://narod.hr/hrvatska/istanbulska-konvencija-zastitu-zena-sverca-nametanje-rodne-ideologije> dostupno 21.08.2018.
- [14] <https://narod.hr/hrvatska/uio-javnoj-raspravi-istanbulska-konvencija-utemeljena-rodnoj-ideologiji>, dostupno 19.08.2018.
- [15] <https://narod.hr/kultura/hbk-pozvao-javnu-raspravu-istanbulskoj-konvenciji-pitanje-zastite-posebno-ranjivih-skupina-ne-smije-bitipodlozno-ideologijama>, dostupno 19.08.2018.
- [16] <https://narod.hr/hrvatska/donosimo-cetiri-najnevjerovatnija-argumenta-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>, dostupno 19.08.2018.
- [17] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/saborski-odbor-pozvao-vladu-da-provjeri-potpise-za-referendum-o-istanbulskoj/2007559.aspx>, dostupno 19.08.2018.
- [18] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/protivnici-istanbulske-saboru-predali-potpise-za-referendum/2005906.aspx>, dostupno 18.08.2018.
- [19] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-nastavljamo-s-procesom-ratifikacije-konvencije/1031760.aspx>, dostupno 18.08.2018.
- [20] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pocinje-skupljanje-potpisa-za-referendum-o-istanbulskoj-objavljeno-je-i-kako-ce-glasiti-pitanje/1037677.aspx>, dostupno 18.08.2018.
- [21] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/okej-svi-pricaju-o-istanbulskoj-no-sto-je-zapravo-spol-a-sto-rod/1031899.aspx>, dostupno 18.08.2018.
- [22] <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vijece-europe-pozvalo-clanice-da-ratificiraju-istanbulsku-konvenciju/1030753.aspx> dostupno 18.08.2018.
- [23] <https://narod.hr/hrvatska/aktivistice-za-ratifikaciju-istanbulske-konvencije-koja-se-bori-protiv-svake-naznake-tradicije>, dostupno 19.08.2018.
- [24] <https://narod.hr/hrvatska/anela-todoric-srijeda-29-11-nas-razbudila-do-kraja-tocno-znamo-tko-smo-odakle-dolazimo-kamo-idemo>, dostupno 19.08.2018.
- [25] <https://narod.hr/kultura/istina-istanbulskoj-pokrece-referendumsku-inicijativu-toj-konvenciji>, dostupno 20.08.2018.
- [26] <https://narod.hr/hrvatska/biskup-mile-bogovic-istanbulska-konvencija-navijesta-smrt-covjeka-slike-bozje>, dostupno 20.08.2018.
- [27] <https://narod.hr/hrvatska/gi-istina-istanbulskoj-prikupljen-371-821-potpis-referendum-objavili-da-nastavljaju-s-brojanjem>, dostupno 20.08.2018.

[28]<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEenama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>, dostupno 20.08.2018.

[29]<https://narod.hr/hrvatska/istanbulska-konvencija-zastitu-zena-sverca-nametanje-rodne-ideologije>, dostupno 22.08.2018.

[30]<https://narod.hr/hrvatska/anela-todoric-osim-istospolnih-zajednica-muskarac-zena-pas-krevet-slike-koje-cesce-gledamo-nasim-televizorima>, dostupno 22.08.2018.

Popis slika

Slika 3.3.1.1. <i>Primjer naslova na portalu Index.hr</i>	10
Slika 3.3.1.2. <i>Naslovna fotografija na portalu Index.hr: Ž. Markić i A. Plenković</i>	11
Slika 3.3.1.3. <i>Naslovna fotografija prikaza prosvjeda protiv IK</i>	12
Slika 3.3.1.4. <i>Hastag ispod tekstova na portalu Index.hr</i>	12
Slika 3.3.1.5. <i>Najkomentiraniji tekst o IK na portalu Index.hr</i>	13
Slika 3.3.2.1. <i>Dva potpuno jednaka odlomka u dva različita teksta na portalu Narod.hr</i>	14
Slika 3.3.2.2. <i>Naslov teksta protiv IK na portalu Narod.hr</i>	16
Slika 3.3.2.3. <i>Najkomentiraniji tekst o IK na portalu Narod.hr</i>	16